

8 SIDOR

LÄTTLÄST



DAGS ATT RÖSTA

Valskola
2026

8 Sidor är en lättläst nyhetstidning.
Journalister på en oberoende redaktion gör tidningen.
Läs mer på www.8sidor.se

8 Sidor ges ut av MTM,
Myndigheten för tillgängliga medier.
Läs mer på www.mtm.se

Bildförteckning:

s. 7 Pontus Lundahl/TT, s. 8 Tupungato/Shutterstock.com, s. 12 Jonathan Nackstrand/AFP, s. 17 Jessica Gow/TT, s. 26 Ali Lorestani/TT, s. 28 Patrik Jonsson/TT, s. 31 Hanna Franzén/TT, s. 34 Patrik C Österberg/TT, s. 37 Johan Jeppsson/TT, s. 39 Johan Nilsson/TT, s. 40 Anders Wiklund/TT, s. 43 Maja Suslin/TT, s. 45 Stefan Jerrevång/TT, s. 48 Ingemar Lindewall/Kungl. Hovstaterna, s. 54 Felix Berglund/Socialdemokraterna, s. 56 Sverigedemokraterna, s. 58 Ninni Andersson/Regeringskansliet, s. 60 Agnes Stuber/Vänsterpartiet, s. 62 Centerpartiet, s. 64 Kristdemokraterna, s. 66 Miljöpartiet, s. 68 Liberalerna, s. 71 Caisa Rasmussen/TT, s. 72 Fredrik Sandberg/TT, s. 76 och s. 80 Maskot Bildbyrå, s. 84 Petra Älvstrand/TT, s. 88 Mattias Landström/TT, s. 92 och s. 96 Johan Nilsson/TT, s. 100 Janerik Henriksson/TT.

© 8 Sidor, ansvarig utgivare Marie Hillblom
Omslagsbild: Jeppe Gustafsson/Shutterstock
Text: Bengt Fredrikson
Förord: Marie Hillblom
Grafisk form: Gyllene Snittet bokformgivning
Tryck i Lettland genom Italgraf Media 2026
Första utgåvan, första tryckningen
ISBN 978-91-984499-5-2

DAGS ATT RÖSTA

Valskola 2026

8 SIDOR

Innehåll

Boken som hjälper dig att rösta 6

Före valet 9

- Dagen alla väntar på 10
- Demokratins historia i Sverige 11
- Riksdagen väljer statsminister 12
- Partierna i riksdagen 14
- Små partier får inte vara med i riksdagen 15
- Höger och vänster i politiken 16
- Politikerna i riksdagen 17
- Politikerna kommer med förslag 19
- Tre val på samma dag 20
- Regioner och kommuner 21
- Många röstar i valet 22
- Lita inte alltid på undersökningarna 24
- Partierna vill synas 25

Valet 27

- Röstkort till alla som får rösta 28
- Alla ska kunna rösta 31
- Vad du röstar på är hemligt 33
- Tre sorters valsedlar 34
- Rösta på en favorit 36
- Dags att rösta! Steg för steg 38

Efter valet 41

- Resultatet kommer snabbt 42**
- Rösterna räknas noga 43**
- Talmannen är viktig efter valet 45**
- Statsministern bestämmer ministrar 47**
- De nya politikerna börjar direkt 50**
- Allt kan hända efter valet 51**

Partierna i riksdagen 53

- Socialdemokraterna 54**
- Sverigedemokraterna 56**
- Moderaterna 58**
- Vänsterpartiet 60**
- Centerpartiet 62**
- Kristdemokraterna 64**
- Miljöpartiet 66**
- Liberalerna 68**

Viktiga frågor i valet - så tycker partierna 70

- Brott 73**
- Vården 77**
- Skolan 81**
- Försvaret 85**
- Klimatet 89**
- På flykt och ny i Sverige 93**
- Energi 97**
- Funktionsnedsättningar 101**

Följ med i politiken 104

Ord i politiken 105

Boken som hjälper dig att rösta

Söndagen den 13 september 2026
är det val i Sverige.

Då ska vi rösta om vilka partier
och politiker som ska jobba i riksdagen,
i kommunerna och i regionerna.

Sverige är en demokrati.
Det betyder att vi alla har rätt
att vara med och bestämma.

Vi ska vara rädda om vår demokrati.
Det finns många länder i världen
där folket inte får vara med och bestämma.

Att få rösta i val
är en av de viktigaste sakerna i en demokrati.
Genom att gå och rösta visar du
att demokratin är viktig.

I valet röstar du på det parti
som du vill ska bestämma i Sverige.
Men det kan vara svårt att veta vad politikerna vill.
Därför har vi gjort den här boken.
Det är viktigt att du har kunskap om
vad det är du röstar på.

I boken berättar vi hur politikerna jobbar,
vad deras partier vill och hur du gör när du röstar.
Boken ger dig koll så att det blir lättare att rösta.
I slutet av den finns förklaringar till ord
som du kan möta i boken och i politiken.

Tänk på att saker kan ändras snabbt i politiken.
På 8 Sidorers sajt kan du läsa nyheter
om politiken varje dag.

Använd din röst! Då är du med
och bestämmer om framtiden i Sverige.

Marie Hillblom

Chefredaktör och ansvarig utgivare på 8 Sidor





Före valet

Sverige är en demokrati.
I en demokrati är valen fria.
Du ska kunna rösta på vilket parti du vill.
Ingen ska kunna tvinga dig till något.

Demokratin i Sverige
har byggts upp under lång tid.
Jämfört med många andra länder
är det ovanligt många som röstar
när det är val i Sverige.
De allra flesta litar på att valen är rättvisa
och att demokratin fungerar.

Vi brukar säga att det är riksdagen och regeringen
som har mest makt i Sverige.
Men det är inte helt sant.
Det är faktiskt väljarna som har mest makt.
När det är val bestämmer väljarna
vilka som ska få styra landet.
Då är alla röster lika mycket värda.

I den här delen kan du läsa om
hur politiken och demokratin fungerar.
Och om vad som händer innan valet
den 13 september.

Dagen alla väntar på

Den 13 september 2026
är ett viktigt datum i Sverige.
Då ska vi rösta.

Det är då vi ska bestämma vilka
som ska ha makten i landet.
Vi väljer politiker till riksdagen,
regionerna och kommunerna.
Det är tre val samtidigt.

I Sverige har vi val vart fjärde år.
Valet är alltid en söndag i september.
Valet har en egen lag med tydliga regler.
I lagen står det vilka som får rösta.
Där står det precis hur valet ska gå till
och hur rösterna ska räknas.
Med tydliga regler minskar risken för fusk.

På Valmyndighetens sajt **val.se**
finns det mycket information om valet.
Där finns också information på lätt svenska.

Demokratins historia i Sverige

Demokrati är ett grekiskt ord
som betyder ungefär *folket bestämmer*.
Sverige är en demokrati.
Därför får alla vuxna vara med och välja
vilka som ska bestämma i landet.

Först fick bara män rösta.
År 1919 bestämde riksdagen
att kvinnor också ska få rösta.
I valet 1921 fick kvinnor rösta för första gången.
Vi brukar säga att landet blev demokratiskt då.

Men egentligen blev inte Sverige
helt demokratiskt förrän 1989.
Då fick vi nya lagar.

De nya lagarna sa att alla över 18 år fick rösta.
Det var först då som till exempel personer
med intellektuell funktionsnedsättning
fick rätt att rösta.

Riksdagen väljer statsminister

I valet väljer vi vilka politiker
som ska vara med i riksdagen.
De kallas för ledamöter.
Politikerna i riksdagen bestämmer
vem som ska vara statsminister
och leda regeringen.



Efter valet 2022 blev Ulf Kristersson statsminister.

Statsministern väljer sedan politiker till regeringen.
Politikerna i regeringen kallas ministrar.
De gör en plan för Sveriges pengar
och tar fram förslag på nya lagar.
Sedan röstar riksdagens politiker ja eller nej
till förslagen om nya lagar och skatter.

Vi brukar säga att statsministern
och regeringen styr Sverige.
Det är alltså bara delvis sant.
Regeringen kan bestämma mycket.
Men riksdagen är mäktigare.

Regeringen måste göra som riksdagen säger.
Riksdagen kan också tvinga
en statsminister att sluta.

Förr i tiden var kungen mäktigast i Sverige.
Nu har kungen ingen makt.
Men kungen är ändå en viktig person.
Kungen kallas fortfarande chef för staten, statschef.
Regeringen har möte med kungen
när viktiga saker händer.

Partierna i riksdagen

I dag är det 349 politiker från 8 partier i riksdagen.

Partierna har olika många politiker i riksdagen.

Hur många det blir beror på

hur många röster partiet får i valet.

Så här många platser fick partierna

i riksdagen efter valet 2022:

Socialdemokraterna 107

Sverigedemokraterna 73

Moderaterna 68

Vänsterpartiet 24

Centerpartiet 24

Kristdemokraterna 19

Miljöpartiet 18

Liberalerna 16

Efter valet 2022 bildade Moderaterna,

Liberalerna och Kristdemokraterna regering.

Moderaten Ulf Kristersson blev statsminister.

Regeringen samarbetar med Sverigedemokraterna.

Regeringen behöver Sverigedemokraternas hjälp

för att få mer än hälften av rösterna i riksdagen.

Därför får Sverigedemokraterna vara med

och bestämma över politiken.

Efter valet hade de fyra partierna ett möte på Tidö slott.

Där kom de överens om att samarbeta.

Därför kallas de för Tidöpartierna.

Små partier får inte vara med i riksdagen

Alla politiska partier
får inte vara med i riksdagen.

För att komma in i riksdagen måste ett parti
få minst fyra procent av rösterna i valet.
Det är ungefär 250 tusen röster.

Regeln finns för att arbetet i riksdagen ska gå lättare.
Politikerna tror att det blir svårt att styra Sverige
om riksdagen har för många partier.

Regeln gör det svårt
för nya partier att få makt.
Länge var det bara fem partier i riksdagen.
Socialdemokraterna, Centerpartiet,
Moderaterna, Liberalerna
och Vänsterpartiet.

Men 1988 ändrades det.
Då kom Miljöpartiet in i riksdagen för första gången.
År 1991 gjorde även Kristdemokraterna det.
Och i valet 2010 kom Sverigedemokraterna
in i riksdagen.

Höger och vänster i politiken

Det finns många politiska partier.

För att det ska bli lättare att veta vad partierna tycker brukar vi dela upp dem i höger och vänster.

I Sverige säger vi ofta att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna är partier till höger. Vi kallar Vänsterpartiet och Socialdemokraterna för partier till vänster.

Centerpartiet och Liberalerna kallar vi ibland för partier till höger och ibland för partier i mitten. Ofta beror det på vilken ledare partierna har. Ibland beror det på vilka de samarbetar med. Vi kallar även Miljöpartiet för parti i mitten. De vill varken vara höger eller vänster. Men de har en gång bildat regering med Socialdemokraterna.

Ska vi göra en enkel skillnad mellan grupperna kan vi säga att partierna till vänster vill minska skillnader mellan rika och fattiga genom skatter. De vill också att staten ska bestämma mycket.

Partierna till höger vill ha låga skatter och färre regler för människor och företag. De vill att staten bestämmer mindre.

Politikerna i riksdagen

349 politiker är valda till riksdagen.

Tidigare hade riksdagen 350 ledamöter.

Men då kunde det bli oavgjort när riksdagen röstade.

Därför ändrades reglerna.

I Sveriges riksdag är det

nästan lika många kvinnor som män.

Men det har alltid varit flest män.

Efter förra valet var det 46 procent kvinnor
och 54 procent män.



Partierna Socialdemokraterna,
Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna
har ungefär lika många kvinnor som män i riksdagen.
Miljöpartiet och Vänsterpartiet har fler kvinnor än män.
Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har flest män.

Politikerna i riksdagen
kommer från alla delar av landet.
På det viset ska människor i hela landet
vara med och bestämma.

Bara 6 procent av ledamöterna är födda i andra länder.
Den siffran kan jämföras med att 16 procent
av alla som får rösta kommer från andra länder.
Men i valet 2022 var det bara
67 procent av dem som röstade.

Det är också få äldre i riksdagen.
Bara 4 procent av politikerna är över 65 år.
Men omkring 30 procent
av alla som får rösta i Sverige är över 65.

Den som blir vald till riksdagen måste vara 18 år.
Men det är få unga politiker i riksdagen.
Fler än hälften av riksdagens politiker
är mellan 30 och 49 år.

Politikerna kommer med förslag

Politikerna som är valda till riksdagen har delat in sig i grupper som kallas utskott. Utskotten arbetar med olika saker. Det finns till exempel ett utskott för försvaret och militärerna. Ett annat för ekonomi och pengar. I dag finns det 15 utskott.

Regeringen föreslår saker de vill ändra eller göra bättre. Regeringens förslag kallas propositioner. Utskotten undersöker regeringens förslag. De pratar med sina partier om förslaget och sedan röstar politikerna i utskottet om det. Sist ska politikerna i riksdagen säga ja eller nej till förslaget från utskottet.

Politiker kan göra egna förslag. Då kallas förslagen för motioner. Om utskotten gillar motionerna gör de ett förslag till riksdagen.

Alla som vill kan lyssna på mötena i riksdagen. Det är viktigt för demokratin att vem som helst kan vara med när riksdagen röstar. Det ska inte vara hemligt. En stor tavla på väggen i riksdagen visar hur varje politiker har röstat.

Tre val på samma dag

De flesta svenskar röstar i tre val samma dag.
Vi väljer de politiker som ska styra

- i riksdagen
- i regionerna
- i kommunerna.

Många tycker att det är bra
med tre val på samma dag.
Det är krångligt att ordna val.
Med alla val på en dag sparar staten pengar
och vi sparar tid.

Men alla är inte nöjda.
Många politiker i kommunerna
och regionerna vill ha valen på olika dagar.
De tror att folk bara bryr sig om
valet till riksdagen annars.

Folk kanske bara funderar på
vilket parti de vill ska bestämma i Sverige.
Därför röstar många på samma parti i de tre valen.
Men egentligen kanske vi ibland borde rösta olika.

Riksdagen bestämmer över hela Sverige.
Politikerna i regionen och kommunen
bestämmer över många fler saker där du bor.

Regioner och kommuner

Det finns 21 regioner i Sverige.
Deras viktigaste uppgift är att sköta vården.
Både hälsovård, sjukvård och tandvård.
Ofta sköter regionerna också bussar,
tåg, färjor och annan kollektivtrafik.

Det finns 290 kommuner i Sverige.
Kommunerna har bland annat ansvar för
skolor, vägar, vatten och avlopp.
Och för var det ska byggas hus och parker.

I alla kommuner och regioner
är det valda politiker som styr.
De arbetar ungefär som politikerna i riksdagen.
Men i kommuner bestämmer kommunfullmäktige
och i regioner bestämmer regionfullmäktige.
I både kommuner och regioner är det nämnder
som kommer med förslag.

Politikerna i regionerna och kommunerna
får inte bestämma vad som helst.
De bestämmer till exempel inte
hur många år barnen ska gå i skolan
eller vilka ämnen de ska ha.
Sådant står i lagarna som riksdagen
bestämmer över.

Många röstar i valet

I en demokrati får alla vuxna rösta när det är val.
Det spelar ingen roll vad du jobbar med
eller hur mycket pengar du har.
Alla röster är lika mycket värda.

I ett land med bra demokrati
vill de allra flesta rösta.
Om många människor struntar i valet
kan det visa att demokratin fungerar dåligt.
Det kan bero på att det är svårt att rösta.
Eller att folk inte litar på politikerna.
Därför håller forskare noga reda på
hur många som röstar i de olika valen.

I Sverige brukar de allra flesta rösta.
I valet till riksdagen 2022 röstade 84 procent.
Det var lite färre än valet innan.
Men jämfört med många andra länder
är det ovanligt många.

Men i vissa grupper i Sverige är det färre som röstar.
Till exempel de som är födda i andra länder
och personer med funktionsnedsättning.

Ingen behöver rösta. Det är frivilligt.
Men det är viktigt att alla vet
att de har rätt att rösta.
De kan vara med och bestämma.
Och det är viktigt att alla kan få information
om vad partierna vill göra om de får bestämma.

En del struntar i att rösta
för att de inte bryr sig om politik.
Andra säger att de inte gillar
de partier som finns.

Men du behöver inte rösta på ett parti.
Du kan rösta ändå.
Då lämnar du in en valsedel
som det inte står något parti på.
Den är helt tom. Du röstar blankt.

Om du röstar blankt kan du inte förändra politiken.
Men din röst visar att du är missnöjd med partierna.
Och den visar att du tycker att val är viktiga.

Lita inte alltid på undersökningarna

Många vill veta i förväg
hur det ska gå i valet till riksdagen.
Därför finns det företag som undersöker
vilka partier folk ska rösta på.
De frågar folk hur de ska rösta.

De gör sina undersökningar flera gånger om året.
Men före valen brukar det vara extra många.
Månaden före valet 2022 gjordes det
fler än 35 olika undersökningar.

Undersökningarna är spännande.
Men ibland visar de fel.
Så har det varit i flera val.

Det kan också vara svårt
att jämföra olika undersökningar.
De ställer inte alltid samma fråga.
Någon kan ha frågat vilket parti du ska rösta på.
En annan vilket parti du tycker är bäst.
Det är inte säkert svaret blir samma.

Du kan tycka att ett parti är bäst.
Men du kanske inte röstar på dem.
Du kanske inte gillar deras ledare
eller partierna de samarbetar med.

Partierna vill synas

När valet närmar sig
gör partierna allt de kan för att synas.
De sätter upp affischer, gör reklam på internet
och bygger valstugor på gator och torg.

Partiernas valstugor är små hus där politiker
kan diskutera politik med människor.
Det kan vara ett bra sätt för människor
att få veta vad partierna tycker.
Många politiker reser också
runt i landet och håller tal.

Förr var affischer och valstugor
viktigast för att nå väljare.
Nu är internet viktigare.
Partierna använder sociala medier
som Tiktok, Instagram, Facebook och X.
Partierna har också egna sajter
där de skriver om sin politik.



Vallokal



Valet

Det ska vara lätt att rösta.
Ingen ska missa valet
för att det verkar svårt.

Ingen ska heller missa valet
för att de inte har tid, är bortresta
eller har svårt att komma till vallokalen.
Det går att rösta under lång tid
och på platser över hela världen.

Visst finns det saker som är krångliga.
Det finns till exempel flera olika valsedlar.
Men den som behöver hjälp ska få det.
Alla ska kunna rösta.

I den här delen kan du läsa mer
om hur valet går till.
På sidan 38 kan du läsa om
hur du gör när du röstar.

Röstkort till alla som får rösta

I Sverige får alla som har fyllt 18 år rösta i valen.

För att få rösta i valet till riksdagen måste du vara svensk medborgare. Du behöver inte bo i Sverige nu, men du måste ha bott här någon gång.

I valen till kommuner och regioner får fler rösta. Då behöver du bara ha bott i Sverige i tre år. Du behöver inte vara svensk medborgare. Vissa får rösta även om de bott här i mindre än tre år. Det gäller människor från Norge och Island och länder som är med i Europeiska unionen, EU.

Några veckor före valet får du ett röstkort om du har rätt att rösta. På röstkortet står det i vilka val du får rösta. Du behöver inte göra något för att få röstkortet. Du måste heller inte ha med det när du röstar.

Inför valet 2026 får många sina röstkort digitalt. Det gäller alla som har en digital brevlåda på internet. Du kan då se röstkortet i din mobil eller dator. Om du inte har en digital brevlåda får du röstkortet med posten precis som i tidigare val.

På valdagen ska du rösta i en särskild lokal.
Det står på ditt röstkort var du ska rösta.
Ofta är det i en skola.

När du röstar måste du visa vem du är
genom att visa en id-handling.
Det kan vara ett id-kort, pass eller körkort.
Kan du inte det får du ta med dig någon
som säger vem du är.
Då måste den personen visa en id-handling.



Röstkorten i valet 2022 kom med post. I år får många röstkortet digitalt.

Om du är utomlands kan du rösta
på en svensk ambassad eller på ett konsulat.

Sjukhus, äldreboenden och fängelser
kan ibland öppna tillfälliga röstningslokaler.
Där kan de som inte kan eller får
gå till vallokalen ändå rösta.

I alla kommuner finns det platser
där du kan rösta före valdagen om du vill.
Det kallas att förtidsrösta.
Du kan rösta 18 dagar före valet
och ända fram till och med valdagen.

När du röstar i förväg måste du
också ta med dig ditt id-kort, pass eller körkort.
Om du förtidsröstar kan du rösta
var som helst i hela landet.
På ditt röstkort finns förslag
om var du kan förtidsrösta.

Alla ska kunna rösta

I en demokrati är det viktigt att alla kan rösta.
Det finns regler som ska göra det lätt för alla.
Till exempel måste alla vallokaler vara tillgängliga
för personer med någon funktionsnedsättning.
Det ska till exempel vara lätt att komma in i vallokalen.

Behöver du hjälp i vallokalen? Då ska du få det.
Du kanske vill veta hur du ska göra i vallokalen.
Du kanske behöver hjälp att stoppa valsedlarna i ett kuvert.
Du kan be en vän eller någon
som jobbar i vallokalen om hjälp.
De får inte berätta vem du röstar på.
De får inte heller säga hur du ska rösta.



Kan du inte ta dig till en vallokal?
Då kan du be någon du känner
ta med din röst till vallokalen.
Det kallas att rösta med bud.

Det finns många regler för att rösta med bud.
Det är för att ingen ska kunna
ta reda på hur någon har röstat.
Läs mer på Valmyndighetens sajt val.se

I framtiden kanske det blir ännu enklare att rösta.
Då kanske vi kan rösta hemma, från en dator.
Men det är inte möjligt än.
Att rösta hemma är inte säkert.
Det är svårt att kontrollera om någon fuskar
eller tvingar någon att rösta.

Vad du röstar på är hemligt

Valen i Sverige är hemliga.
Ingen får veta hur du röstar.
Det är viktigt för att demokratin ska fungera.
Ingen får se när du stoppar
din röst i kuvertet i vallokalen.
Alla ska våga rösta som de vill.

Men det är inte hemligt vilka som röstar.
Du måste visa vem du är när du röstar.
Det är för att kontrollera att du har rätt att rösta.
Det är också för att ingen
ska kunna rösta två gånger.

De som tar emot din röst
skriver upp att du har röstat på en lista.
Men de vet självklart inte hur du röstat.
På listan finns namnen på alla som får rösta.
Listan kallas röstlängden.

I en del länder är valet inte hemligt.
Där kan folk bli straffade eller hotade
om de inte röstar som ledarna i landet vill.

Tre sorters valsedlar

Du röstar med partiernas valsedlar.
Valsedlarna finns i tre olika färger.

- **Gul** för valet till riksdagen.
- **Vit** för valet i kommunerna.
- **Blå** för valet i regionerna.



Det finns även tre olika valsedlar i varje färg.

- **Valsedlar med bara partiets namn och symbol**

Med dessa röstar du på partiet
utan att välja någon särskild politiker.
De kallas partivalsedlar.

- **Valsedlar med politikers namn,
partiets namn och symbol**

Med dessa kan du rösta
på en särskild politiker.
De kallas för namnvalsedlar.
Läs mer om att rösta på en favorit
på nästa sida.

- **Tom valsedel**

Med dessa röstar du om du vill skriva parti själv.
Vissa små partier saknar egna valsedlar.
Då måste du använda en tom valsedel.
Om du inte skriver något alls
räknas det som en blank röst.

Det måste finnas många valsedlar
för alla partier i alla lokaler.
För att de inte ska ta slut trycks det nästan
700 miljoner valsedlar till valet.
Partierna som har politiker i riksdagen,
någon region eller kommun
får valsedlarna gratis.
Mindre partier får betala själva.

Rösta på en favorit

Partierna bestämmer
vilka politiker från deras parti
som vi ska kunna rösta på i valet.
De får sina namn på valsedeln.
De personer som partierna
helst vill att folk ska välja står överst.
Då har de störst chans att bli valda.
Men även politiker längre ner på listan
har en chans att bli valda.

Framför varje namn på valsedeln finns en ruta.
Om du gillar en politiker extra mycket
kan du sätta ett kryss i rutan.
Då får den politikern
en så kallad personröst.

Du kan kryssa din favorit i valen
till riksdag, region och kommun.
Du kan bara kryssa för
en person på varje lapp.
Du måste inte sätta något kryss.
Då går din röst till partiet,
inte till någon person.



miljöpartiet

VAL TILL RIKSDAGEN

Du kan personrösta genom att sätta ett kryss för den kandidat du helst vill ska bli vald. Du kan inte röst på fler än en kandidat.

☐	1	Per Bolund, 51
☐	2	Åsa Lindhag, 51
☐	3	Ulrika Wiedersheim, 34
☐	4	Daniel Helt, 37
☐	5	Katarina Ivarsson, 37
☐	6	Mats Bergström, 37
☐	7	Aida Benjaminsen, 37
☐	8	Hemmi, 37
☐	9	Ulla, 37
☐	10	Mats, 37
☐	11	Mats, 37
☐	12	Mats, 37
☐	13	Mats, 37
☐	14	Mats, 37
☐	15	Mats, 37
☐	16	Mats, 37
☐	17	Mats, 37
☐	18	Mats, 37
☐	19	Mats, 37
☐	20	Mats, 37
☐	21	Mats, 37
☐	22	Mats, 37
☐	23	Mats, 37
☐	24	Mats, 37

Liberaler

VAL TILL RIKSDAGEN

Du kan personrösta genom att sätta ett kryss för den kandidat du helst vill ska bli vald. Du kan inte röst på fler än en kandidat.

☐	1	Johan Pehrson, 35
☐	2	Gulan Avcı, rik
☐	3	Fredrik Malm, 35
☐	4	Anna Starb, 35
☐	5	Joar Forsse, 35
☐	6	Romina P, 35
☐	7	Sundby, 35
☐	8	Carl B, 35
☐	9	Karir, 35
☐	10	Mar, 35
☐	11	Pa, 35
☐	12	A, 35
☐	13	A, 35
☐	14	A, 35
☐	15	A, 35
☐	16	A, 35
☐	17	A, 35
☐	18	A, 35
☐	19	A, 35
☐	20	A, 35
☐	21	A, 35
☐	22	A, 35
☐	23	A, 35
☐	24	A, 35

KD

VAL TILL RIKSDAGEN

KRISTDEMOKRATERNA

Du kan personrösta genom att sätta ett kryss för den kandidat du helst vill ska bli vald. Du kan inte röst på fler än en kandidat.

☐	1	Ebba Busch, 35 år, Partilös
☐	2	Jakob Forsmed, 47 år, 1
☐	3	Christian Carlsson, 35
☐	4	Camilla Brödin, 43 år, 1
☐	5	Andreas Carlsson, 35
☐	6	Wike Östrik, 43 år, 1
☐	7	Yusuf Aydin, 25 år, 1
☐	8	Fredrik Waller, 52
☐	9	Hicko Ankarberg, 52
☐	10	Huskvärna, 52
☐	11	Liza-Maria Nor, 52
☐	12	Peter Kullgren, 52
☐	13	Hans Eklund, 52
☐	14	Magnus Olsson, 52
☐	15	Evin Badri, 52
☐	16	Jan-Eric L, 52
☐	17	Erik Slot, 52
☐	18	Edvin, 52
☐	19	Mich, 52
☐	20	Ant, 52
☐	21	Ulf, 52
☐	22	N, 52
☐	23	N, 52
☐	24	N, 52

Cent

VAL TILL RIKSDAGEN

Du kan personrösta genom att sätta ett kryss för den kandidat du helst vill ska bli vald. Du kan inte röst på fler än en kandidat.

☐	1	Anne Lof, 39 år, 1
☐	2	Martin Klän, 39
☐	3	Elisabeth Tran, 39
☐	4	Martin Björk, 39
☐	5	Johan Lof, 39
☐	6	Ellen Lof, 39
☐	7	Ellen Lof, 39
☐	8	Ellen Lof, 39
☐	9	Ellen Lof, 39
☐	10	Ellen Lof, 39
☐	11	Ellen Lof, 39
☐	12	Ellen Lof, 39
☐	13	Ellen Lof, 39
☐	14	Ellen Lof, 39
☐	15	Ellen Lof, 39
☐	16	Ellen Lof, 39
☐	17	Ellen Lof, 39
☐	18	Ellen Lof, 39
☐	19	Ellen Lof, 39
☐	20	Ellen Lof, 39
☐	21	Ellen Lof, 39
☐	22	Ellen Lof, 39
☐	23	Ellen Lof, 39
☐	24	Ellen Lof, 39

S

VAL TILL RIKSDAGEN

Socialdemokraterna

Du kan personrösta genom att sätta ett kryss för den kandidat du helst vill ska bli vald. Du kan inte röst på fler än en kandidat.

☐	1	Anders Yngman, 52, statsråd
☐	2	Anna Ekström, 47, statsråd
☐	3	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	4	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	5	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	6	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	7	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	8	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	9	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	10	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	11	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	12	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	13	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	14	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	15	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	16	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	17	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	18	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	19	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	20	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	21	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	22	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	23	Kristina Lundberg, 47, statsråd
☐	24	Kristina Lundberg, 47, statsråd

Dags att rösta! Steg för steg

- Alla som får rösta får ett röstkort.

Det kommer i din digitala brevlåda eller med posten.

På röstkortet står det i vilka val du får rösta.

- Läs på om partierna.

Vilket parti tycker du har bäst planer för Sverige?

Du kan läsa om partierna i den här boken

och på partiernas sajter.

De ska ha lättläst information där.

- På valdagen går du till den lokal som står på röstkortet.

Ta med dig en id-handling

som id-kort, pass eller körkort.

- På ett bord i vallokalen finns valsedlar för alla partier.

Ta valsedlar för det parti du vill rösta på.

En gul, en vit och en blå om du får rösta i alla val.

Du behöver inte visa vilka partier du valt.

Det är din hemlighet.

- Du får ett kuvert till varje valsedel.

- Gå in bakom en skärm av tyg.

Kryssa för en politiker om du vill.

Stoppa en valsedel i varje kuvert.

Klistra igen kuverten.

- Bakom ett bord sitter de som jobbar med valet.
Ge dina kuvert och din id-handling till dem.
De lägger dina kuvert i rätt låda
och kryssar för på en lista att du har röstat.
- Nu har du röstat!

Du kan också rösta i förväg
i särskilda lokaler över hela landet.
Det går att börja rösta 18 dagar före valet.

Fråga om det är något du inte förstår.
I vallokalen finns personer
som jobbar med att hjälpa till.





Efter valet

Valdagen är spännande.
Då räknas rösterna och vi får veta
hur det gått för partierna.

Men dagarna efter valet
brukar också vara spännande.
Då ska det bli klart vilka partier
som ska styra Sverige
och vem som blir statsminister.

Sedan börjar politikerna i riksdagen
och regeringen att arbeta.
De har fyra år på sig att arbeta för
att få Sverige som de vill ha det.
Sedan är det tid för ett nytt val.

I det här kapitlet kan du läsa mer om
hur rösterna räknas och hur det går till
när Sverige får en ny regering.

Resultatet kommer snabbt

Klockan åtta på kvällen
den 13 september stänger alla vallokaler.
Då börjar rösterna att räknas.

Många sitter uppe och väntar på
att få veta hur folket har röstat.
Experter pratar i teve och radio om hur det kan bli.
Partierna samlas och väntar.
Förr tog det lång tid att få veta resultatet.
Nu går det fortare.

Strax efter att vallokalerna stängt kan vi få veta
ungefär hur det har gått i valet till riksdagen.
Under dagen har SVT gjort stora undersökningar
och frågat väljarna om hur de har röstat.
Undersökningarna stämmer ofta med valresultatet.

Det riktiga resultatet
får vi efter bara några timmar.
Då är de flesta rösterna räknade.
Då brukar det vara helt klart
vilka som får makten i landet.

Det tar lite längre tid
att få veta hur det gått i valen
till kommunerna och regionerna.
Men alla röster brukar vara räknade
före midnatt.

Rösterna räknas noga

De som jobbar i vallokalerna räknar valsedlarna.

Varje valsedel är en röst.

Först räknar de rösterna till riksdagen.

Sedan räknas rösterna
till kommunen och sist regionen.

När de har räknat färdigt
skickar de siffrorna till Valmyndigheten.

Sedan lägger de valsedlarna i särskilda påsar
och kör dem till en säker plats.

Ingen ska kunna fuska med rösterna.

Därför är påsarna gjorda så att det ska synas
om någon har försökt öppna dem.



På måndagen efter valet
räknas alla röster en gång till.
Räkningen är mycket noggrann
och det tar flera dagar innan den är klar.
Ingenting får bli fel.
Det är länsstyrelserna som bestämmer
vilka som ska räkna rösterna.

Resultatet från den första räkningen
på valnatten stämmer nästan alltid.

Vid valet används många miljoner valsedlar.
De sparas även efter att valet är klart.
Det är för att rösterna
ska kunna räknas igen
om någon misstänker fusk
eller att det blivit fel vid räkningen.
De sparas på länsstyrelsens kontor i fyra år.
Efter nästa val slängs de eller återvinns.

Talmannen är viktig efter valet

Efter valet väljer politikerna i riksdagen vem som ska vara talman.

Det kan vara en kvinna eller en man.

Talmannen planerar riksdagens arbete och ska se till att Sverige får en ny statsminister efter valet.



I dag är moderaten Andreas Norlén talman.

Talmannen pratar med partiernas ledare.
Talmannen vill veta vem de tycker ska bli statsminister
och vilka partier som kan samarbeta i en regering.

Talmannen ger riksdagen ett förslag på
vem som ska bli statsminister.
Oftast föreslår talmannen ledaren
för det största partiet.

Men det kan också bli en ledare från något
av de mindre partierna. Så var det efter valet 2022.
Moderaten Ulf Kristersson blev statsminister.
Moderaterna var det tredje största partiet.

Politikerna i riksdagen röstar sedan
ja eller nej till talmannens förslag.
Om det blir flest nej måste talmannen
föreslå någon annan som statsminister.

Om riksdagen säger nej till fyra förslag
måste det bli ett nytt val.
Hittills har det aldrig hänt i Sverige.
Någon av de som talmannen föreslagit
har blivit statsminister.

Den svenska talmannens makt är ovanlig.
I de flesta länder är det
en kung eller en president
som föreslår en ny statsminister.
Så var det också i Sverige förr.

Statsministern bestämmer ministrar

Riksdagen bestämmer vem som blir statsminister.
Men statsministern bestämmer vilka ministrar
som ska vara med i regeringen.
Det behöver inte vara politiker från riksdagen.
Om flera partier samarbetar
kommer ministrarna från alla partierna.

Varje minister får ta hand om ett särskilt område.
Till exempel skolor, miljö eller företag.
De brukar då kallas skolminister,
miljöminister och näringslivsminister.
Statsministern bestämmer vad ministrarna
ska arbeta med.

När det är klart berättar statsministern
för riksdagen vilka det blir.
Statsministern berättar också om sin politik
och vad regeringen kommer att jobba med.
Statsministerns tal kallas regeringsförklaringen.

Efter valet 2022 blev det 24 ministrar i regeringen.
13 var Moderater. 6 var Kristdemokrater.
5 var Liberaler.

Innan regeringen kan börja att arbeta
har de möte med kungen på slottet.
Kungen har inte särskilt stor makt.
Vad han tycker om regeringen
har egentligen ingen betydelse.
Men kungen är Sveriges statschef.
Därför står det i lagen att en ny regering
ska träffa kungen. Mötet ska också visa
att allt gått rätt till efter valet.
Alla har följt lagarna.



Ministrarna blir ofta chefer
för regeringens olika avdelningar.
Avdelningarna kallas departement.
Finansdepartementets chef är finansministern.
De jobbar med Sveriges pengar.
Utrikesdepartementets chef är utrikesministern.
De jobbar med Sveriges politik mot andra länder.
Ibland har ett departement flera ministrar.

Departementen undersöker olika frågor
och kommer med förslag på vad som ska göras.
Regeringen bestämmer över departementen.

De nya politikerna börjar direkt

På sommaren har riksdagen stängt.
Riksdagen öppnar i mitten av september varje år.
Men när det är valår är det lite senare.

Ungefär en vecka efter valet i september
är det klart vilka politiker
som är valda till riksdagen.

Sedan ska riksdagen välja statsminister.
Statsministern bestämmer sedan
vilka som ska vara ministrar i regeringen.
Först efter det kan riksdagen öppna
och politikerna börjar arbeta.

Kommunerna och regionerna
börjar senare än riksdagen.
Både kommuner och regioner har styrelser.
Kommunstyrelsen och regionstyrelsen
är som en regering i varje kommun och region.
Styrelserna börjar jobba den 1 januari efter valet.
Fram till dess styr den gamla styrelsen.

Allt kan hända efter valet

Vad kommer hända efter valet?
Det går inte att räkna ut i förväg.
Men antagligen måste flera partier
samarbeta i regeringen.
Så har det varit sedan valet 2006.

Åtta partier har varit med i riksdagen.
Inget parti har varit så stort
att de kunnat bestämma i riksdagen
och regeringen utan hjälp.

Efter valet 2022 bildade Moderaterna,
Kristdemokraterna och Liberalerna regering.
Men de hade inte röster nog för att bli valda.
Sverigedemokraterna hjälpte dem att få makten.
För att få den hjälpen lovade regeringen att säga ja
till flera av Sverigedemokraternas förslag i riksdagen.
Sverigedemokraterna fick vara med
och bestämma om politiken.

Tidigare har Centerpartiet samarbetat med partierna
i regeringen. Men inte de senaste åren.
Det är bland annat för att de inte
vill samarbeta med Sverigedemokraterna.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet
och Vänsterpartiet säger också nej
till samarbete med Sverigedemokraterna.

Det är mycket svårt att säga
vad som kommer att hända efter valet 2026.
Troligen kommer flera partier
att samarbeta i regeringen, precis som nu.
Men det är svårt att gissa vilka det blir.

Både Moderaternas ledare Ulf Kristersson
och Socialdemokraternas ledare Magdalena Andersson
vill bli statsminister. Men ingen av dem klarar det
utan hjälp av flera partier.

Vänsterpartiet brukar stödja Socialdemokraterna.
Miljöpartiet och Socialdemokraterna
har tidigare samarbetat i regeringen i många år.
Under en period hjälpte Centerpartiet
också Socialdemokraterna.

Moderaterna, Kristdemokraterna
och Liberalerna har samarbetat länge.

Men mycket beror på vad Sverigedemokraterna gör.
Sverigedemokraterna vill bestämma mer.
De vill vara med i regeringen.
Men vilka de i så fall ska samarbeta med
blir troligen inte klart förrän efter valet.

Men det kan bli färre än åtta partier i riksdagen efter valet.
Alla partier kanske inte får tillräckligt många röster.
Då är det ännu mer osäkert vilka som ska styra Sverige.
Efter valet 2026 kan allt hända i Sveriges politik.

Partierna i riksdagen

Åtta partier har politiker i riksdagen.
Så har det varit sedan valet 2010.
Innan dess var det färre partier i riksdagen.

Några partier har varit med
i riksdagen i över hundra år.
Ett par har blivit valda mycket senare.

Här berättar vi om riksdagens partier,
deras ledare, politik
och hur de vill ha det i Sverige.

Socialdemokraterna



Socialdemokraterna är Sveriges största parti.
I valet 2022 fick de ungefär 30 procent av rösterna.
Socialdemokraternas märke
är en blomma, en röd ros.

Magdalena Andersson är ledare
för Socialdemokraterna.
Hon har varit ledare sedan 2021.

Socialdemokraterna styrde regeringen
fram till valet 2022. I november 2021
blev Magdalena Andersson statsminister.
Hon var den första kvinnliga statsministern i Sverige.
Hon fick sluta efter valet 2022.

Socialdemokraternas viktigaste fråga
har länge varit att alla ska ha jobb.
De vill att sjukvården och skolan
ska bli bättre och mer rättvis.
En annan viktig fråga är trygghet
och att det ska finnas fler poliser.

Klimatet är också en av de viktigaste frågorna.

Socialdemokraterna har funnits i över hundra år.
Det var arbetare som startade partiet.
De ville att landet skulle bli mer demokratiskt.
De ville att fler skulle få rösta i valen.
De ville att fattiga skulle få det bättre.

Socialdemokraterna vill att staten
ska ta hand om mycket i landet.
Alla människor ska kunna få samma hjälp.
Partiet menar att det gör landet mer rättvist.
Därför behövs det höga skatter.

socialdemokraterna.se

Sverigedemokraterna



Sverigedemokraterna är Sveriges näst största parti. I valet 2022 fick de ungefär 21 procent av rösterna. Sverigedemokraternas märke är en blomma, en blåsippa.

Jimmie Åkesson är ledare för Sverigedemokraterna. Han har varit ledare för partiet sedan 2005.

Invandring är den viktigaste frågan för partiet.
De vill att Sverige ska ta emot färre människor på flykt.
De vill att fler invandrare ska lämna Sverige.
De tycker att den som har gjort brott
och som kommer från ett annat land
ska tvingas lämna Sverige.

Andra viktiga frågor för partiet
är hårdare straff av brottslingar
och lägre skatt för pensionärer.

Sverigedemokraterna startade på 1980-talet.
Flera av dem som startade partiet
kom från rasistiska grupper.
Några hade varit nazister.

I dag säger partiets ledare
att Sverigedemokraterna har förändrats.
Partiet har ett annat program för sin politik.
De som tycker annorlunda måste lämna partiet.
Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010.
Efter förra valet började Sverigedemokraterna
samarbeta med partierna i regeringen.

Sverigedemokraterna vill att mycket
ska vara som det var förr i Sverige.
Partiet tycker att det är viktigt
att det som är typiskt svenskt är kvar.
Det kan gälla högtider och kultur.

sverigedemokraterna.se

Moderaterna



Moderaterna är Sveriges tredje största parti.
I valet 2022 fick de ungefär 19 procent av rösterna.
Moderaternas märke är bokstaven M.

Ulf Kristersson är ledare för Moderaterna.
Han har varit ledare för partiet sedan 2017.
Han blev statsminister efter valet 2022.

Moderaterna vill att det ska vara låga skatter
för företag och alla som arbetar.

Det ska få företag att tjäna pengar
så att fler kan få jobb.

Och de som jobbar får behålla mer pengar
som de själva kan bestämma
hur de ska använda.

Då kommer fler att vilja arbeta
och färre behöver bidrag.

Att stoppa brott är en viktig fråga för partiet.

De vill att de som är nya i Sverige
lär sig svenska och jobbar.

De vill att Sverige samarbetar
mer med andra länder.

Namnet Moderaterna fick partiet 1969.

Men partiet har funnits i över hundra år.

Tidigare hette de Högerpartiet.

Partiet startades bland annat
av ledare för företag i Sverige.

De var emot snabba förändringar i Sverige.

Moderater vill att staten
ska bestämma mindre.

Alla ska få bestämma mer över sig själva.

De som kan jobba ska klara sig utan hjälp.

Moderaterna menar att det gör människor friare.

moderaterna.se

Vänsterpartiet



I valet 2022 fick Vänsterpartiet ungefär 7 procent av rösterna. Vänsterpartiets märke är en blomma, en röd nejlika.

Nooshi Dadgostar är ledare för Vänsterpartiet. Hon har varit ledare för partiet sedan 2020.

En viktig fråga för Vänsterpartiet
är att minska skillnaderna mellan rika
och fattiga och mellan män och kvinnor.
Vänsterpartiet vill inte att företag
ska tjäna pengar på vård och skolor.
Alla ska ha rätt till lika bra skola och vård.
Klimatet och hjälp till människor på flykt
är också viktiga frågor för partiet.

Vänsterpartiet vill att företag ska ha regler
så att de som arbetar där behandlas bra.
Ingen ska få för låg lön eller arbeta för länge.
Partiet tycker att de som är rika
måste dela med sig till andra.

Vänsterpartiet startades för över hundra år sedan
av arbetare som ville ha stor förändring i samhället.
De var kommunister och ville att staten
skulle äga fabriker och företag.
Ingen skulle vara rik eller fattig.

Partiet var länge ett kommunistiskt parti
som hette Vänsterpartiet kommunisterna.
År 1990 bytte det namn till Vänsterpartiet
och kallar sig nu ett socialistiskt
demokratiskt parti.

vansterpartiet.se

Centerpartiet



I valet 2022 fick Centerpartiet
ungefär 7 procent av rösterna.
Centerpartiets märke är ett blad, en fyrklöver.

Elisabeth Thand Ringqvist är ledare för Centerpartiet.
Hon har varit ledare för partiet sedan 2025.

Miljön har alltid varit viktig för Centerpartiet.
Det var det första partiet
som började arbeta för bättre miljö.
I dag är också klimatet en viktig fråga.

Människor som bor
utanför de stora städerna
har alltid varit viktiga för partiet.
Centerpartiet vill att det finns jobb i hela landet.
De vill göra det enklare att ha företag.
Partiet vill ha mer rättvisa
mellan kvinnor och män.
Centerpartiet var det första partiet
som valde en kvinna som ledare.

Centerpartiet startade för över 120 år sedan.
Det var böndernas parti.
De ville att bönder skulle behandlas mer rättvist.
Centerpartiet hette då Bondeförbundet.
Partiet arbetade också för alla
som hade små företag.

Centerpartiet vill inte att staten ska bestämma
så mycket över människor i Sverige.
Alla ska få bestämma mer över sig själva.

centerpartiet.se

Kristdemokraterna



I valet 2022 fick Kristdemokraterna
ungefär 5 procent av rösterna.
Kristdemokraternas märke
är bokstäverna K och D.

Ebba Busch är ledare för Kristdemokraterna.
Hon har varit ledare för partiet sedan 2015.

Familjen är viktig för Kristdemokraterna.
De vill att familjerna ska få det bättre.
Barnen ska vara trygga och föräldrar
ska få mer tid tillsammans med sina barn.
De tycker att familjer med barn ska få mer pengar.

De tycker även att gamla ska få det bättre.
Pensionärer ska få lägre skatt.
Alla pensionärer som vill
bo på hem för äldre ska få det.

De tycker också att det behövs fler poliser
för att människor i Sverige ska vara trygga.

De vill ändra sjukvården så att fler ska få bra vård.
De tycker att människor ska få välja mycket själva.
Folk ska till exempel kunna välja
bland många olika företag
som jobbar med skola och vård.

Företagen ska få lägre skatter
så att fler kan få jobb.

Kristdemokraterna startade på 1960-talet
av personer som ville att religionen kristendom
skulle vara viktigare i politiken.
I dag säger Kristdemokraterna
att den som vill rösta på partiet
inte behöver vara kristen.

kristdemokraterna.se

Miljöpartiet



I valet 2022 fick Miljöpartiet
ungefär 5 procent av rösterna.
Miljöpartiets märke är en blomma, en maskros.

Miljöpartiet har två ledare.
Daniel Helldén har varit ledare sedan 2023
och Amanda Lind sedan 2024.

Miljön och klimatet är partiets viktigaste frågor.
De vill att Sverige och andra länder
gör mycket mer för att minska utsläppen
som skadar miljön och klimatet.

De vill satsa på tåg och bussar,
miljövänlig energi och mat utan gifter.
Miljöpartiet vill ha mer el från vind och sol.
Partiet tycker att vi ska sluta använda olja och kärnkraft.
De vill också att vi köper färre saker.
Saker som är dåliga för miljön
och klimatet ska vara dyra att köpa.

Miljöpartiet är det enda parti som har två ledare.
Det ska alltid vara en kvinna och en man.
Partiet säger att det är för att visa att de vill
att kvinnor och män ska ha lika mycket makt.

Skolan är en annan viktig fråga.
Det ska vara mindre skillnad
mellan olika skolor i Sverige,
säger Miljöpartiet.

Miljöpartiet startade 1981.
De som startade partiet tyckte
att politikerna tänkte för lite på miljön.

mp.se

Liberalerna



I valet 2022 fick Liberalerna
ungefär 5 procent av rösterna.
Liberalernas märke är bokstaven L.

Simona Mohamsson är ledare för Liberalerna.
Hon har varit ledare sedan 2025.

Frihet är ett viktigt ord för Liberalerna.
De vill att människor ska få bestämma mer själva.
Män och kvinnor ska ha samma frihet och rättigheter.

Skolan är en viktig fråga för Liberalerna.
De vill ha ordning i skolan
och att alla ska gå i skolan i minst tio år.
De tycker det är bra med friskolor.
Alla som kommer till Sverige och vill stanna
ska få lära sig svenska.

Liberalerna vill att fler ska arbeta.
De vill bland annat ordna enkla jobb med lägre lön.
Skatterna ska vara lägre.
Liberalerna är det parti som velat ha
mest samarbete med EU.

Man kan säga att Liberalerna startade 1902.
Då var den viktigaste frågan
att alla skulle få rätt att rösta i valen.
Då hette partiet Frisinnade landsföreningen.
Det blev Folkpartiet 30 år senare.
2015 bytte det namn till Liberalerna.
De som startade partiet ville ha frihet
för människor och företag.

liberalerna.se

Viktiga frågor i valet - så tycker partierna

Sveriges partier har många förslag om hur de vill göra Sverige bättre. Förslagen handlar om flera olika områden, som skatter, idrott, vägar, rasism, försvaret, jobb och mycket annat.

Det finns några frågor i politiken som de flesta väljare tycker är viktigare än andra. Det har flera undersökningar visat. Sjukvård, skola och brott har länge varit de tre viktigaste.

Här berättar vi vad partierna har för förslag om dem och flera andra viktiga politiska frågor. En del saker är partierna överens om. Många andra tycker de olika om.

Vi har tagit informationen
från partiernas egna sajter.
Där berättar partierna om sig själva
och vad de tycker om många fler olika frågor.
Säkert är det en del av dem som är viktiga för dig.

Där finns också nyheter om partierna
och vad de tycker om nya saker som händer.
Alla partier har sidor med lättläst information.





Brott

Gäng som gör brott är ett stort problem.
Många har blivit dödade
i strider mellan gängen.

Människor som inte är med i något gäng
har blivit skadade och dödade i deras strider.
I flera områden i Sverige är människor rädda.

Alla partier vill ha fler poliser.
Alla tycker att poliser ska finnas
i alla delar av landet.

Här är några av partiernas andra förslag
för att minska olika brott och stoppa gängen.

Socialdemokraterna vill att

- brottslingar som är med i ett gäng ska få längre straff
- skolan och socialen ska få mer pengar för att stoppa unga från att börja med brott
- män som slår kvinnor ska få hårdare straff.

Sverigedemokraterna vill att

- den som gör allvarliga brott ska få längre straff
- gängen ska stoppas med bevakning och hårdare regler
- personer från andra länder som gör brott ska tvingas lämna Sverige.

Moderaterna vill att

- den som gör allvarliga brott ska få längre straff
- den som drabbas av brott ska få mer hjälp
- den som är dömd till fängelse inte ska släppas ut i förväg.

Vänsterpartiet vill att

- de som råkar ut för brott ska få mer hjälp
- Sverige ska bli mer rättvist, för att brotten ska minska
- barn som är utsatta för brott ska få mer hjälp.

Centerpartiet vill att

- fler ska arbeta med att hindra unga att göra brott
- även de som gör små brott ska straffas
- män som gör sexbrott ska få längre straff.

Kristdemokraterna vill att

- unga som riskerar att gå med i gäng ska bevakas mer
- personer som är med i gäng ska få längre straff
- den som får mer än sex månaders fängelse och inte är svensk medborgare inte ska få vara kvar i Sverige.

Miljöpartiet vill att

- arbetet för att unga inte ska gå med i gäng ska bli bättre
- mer ska göras för att stoppa mäns våld mot kvinnor
- unga i fängelse ska få mer hjälp för att sluta göra brott.

Liberalerna vill att

- de som får barn att gå med i gäng ska få längre straff
- Sverige ska samarbeta med andra länder i Europa för att stoppa brott.
- unga som vill sluta i ett gäng ska få mer hjälp.



Vården

Sverige har en bra vård.
Den som är sjuk får hjälp.
Men det finns ändå problem.

Människor kan få vänta länge på att få vård.
Till och med personer med allvarliga sjukdomar.
Det behövs fler som arbetar inom vården.
Många slutar för att det är för jobbigt.

Människor som bor utanför större städer
kan få resa långt för att komma till ett sjukhus.

Det har blivit vanligare att människor
med mycket pengar betalar företag
för att få vård snabbare.

Alla partier säger att vården ska bli bättre.
Ingen ska behöva vänta länge på vård.
Här är några av deras andra förslag
för att lösa problemen.

Socialdemokraterna vill att

- vårdcentralerna ska kunna ge vård snabbare
- du ska få träffa samma läkare varje gång du är på vårdcentralen
- de som jobbar i vården ska få det bättre på jobbet.

Sverigedemokraterna vill att

- alla ska ha rätt att välja var de vill få vård
- bara personer som har tillstånd att vara i Sverige ska få vård
- du ska få träffa samma läkare varje gång du är på vårdcentralen.

Moderaterna vill att

- unga som mår dåligt ska få hjälp snabbare
- de som är sjuka i cancer ska få bättre vård
- vården ska bli mer digital för att fler ska få hjälp snabbt.

Vänsterpartiet vill att

- ingen ska kunna tjäna pengar på vården
- vården ska bli rättvis så att rika inte får vård snabbare än andra
- vården ska vara viktigare än sänkta skatter.

Centerpartiet vill att

- kvinnor ska få bättre hjälp om de får sjukdomar som bara kvinnor får
- du ska få träffa samma läkare varje gång du är på vårdcentralen
- det ska finnas fler ambulanser där folk har långt till sjukhus.

Kristdemokraterna vill att

- staten ska ta hand om sjukvården i stället för regionerna
- det ska bli lättare att träffa en läkare på internet
- den som måste vänta på vård där den bor ska få hjälp i en annan del av landet.

Miljöpartiet vill att

- tandvården ska bli billigare
- personer med funktionsnedsättningar lättare ska få vård
- de som arbetar i vården ska få högre löner.

Liberalerna vill att

- du ska få träffa samma läkare varje gång du är på vårdcentralen
- de som jobbar i vården ska få det bättre, till exempel genom högre löner
- folk med ovanliga sjukdomar ska få bättre hjälp.



Skolan

Det är problem i många svenska skolor.
Alla partier är överens om det.
Det är bråkigt på många skolor.
Lärarna kan inte hålla ordning.
Lärare slutar för att de inte
orkar med sitt jobb.

Eleverna lär sig för lite.
Svenska elever kan mindre
än elever i flera andra länder.
Fler elever slutar skolan
utan att ha fått godkända betyg.

Betygen fungerar dåligt.
En del skolor ger sina elever
för höga betyg och då blir det orättvist.

Kommunerna har hand om de flesta skolor.
Men företag och föreningar har startat skolor, friskolor.
En del av dem tjänar pengar på skolorna.
Det tycker en del partier är fel.
Andra tycker det är bra med olika sorters skolor.

Det här är några av partiernas förslag
för att göra skolan bättre.

Socialdemokraterna vill att

- ingen ska tjäna pengar på skolorna
- skolorna med störst problem ska få mer pengar
- det ska vara fler lärare och annan personal på skolorna.

Sverigedemokraterna vill att

- lärarna ska få bestämma mer i klassrummet så att de kan stoppa elever som stör
- elever som bråkar ska ha särskilda klasser
- elever inte ska få ha slöja på sig i skolan.

Moderaterna vill att

- proven ska bli bättre på att visa vad eleverna kan
- lärarna ska få bestämma mer
- nya regler ska få mer ordning i skolorna.

Vänsterpartiet vill att

- fler ska vilja och kunna gå på gymnasiet
- lärarna ska få det bättre så att de inte slutar
- företag inte ska få tjäna pengar på att äga skolor.

Centerpartiet vill att

- den som börjar gymnasiet ska få hjälp att få godkända betyg
- elever i alla delar av landet ska få bra skolor och samma chanser till jobb
- alla elever i landet ska få samma prov för att betygen ska bli rättvisare.

Kristdemokraterna vill att

- matematik, svenska och läsning ska vara viktigast i skolan
- eleverna ska få fler riktiga böcker och mindre tid framför skärmen
- alla elever i landet ska få samma prov för att betygen ska bli rättvisare.

Miljöpartiet vill att

- skolor som ger ägarna vinst ska förbjudas
- elever ska få bättre hjälp så att alla lär sig de viktigaste sakerna
- eleverna ska få gratis frukost i skolan.

Liberalerna vill att

- lärarna ska få mer hjälp, så att det är lugnt i klassrummen
- skolor ska få bestämma att elever ska ha skoluniform
- företag inte ska tjäna pengar på att äga skolor.



Försvaret

Alla partier tycker att militärerna och resten av Sveriges försvar ska få mycket mer pengar.

År 2025 kom alla åtta partier i riksdagen överens om det. Det är ovanligt att alla partier tycker samma sak. Försvaret blev viktigt bland annat för att Ryssland anföll Ukraina.

Pengarna ska inte bara gå till militärerna. De ska också gå till det som kallas civilt försvar. Det handlar bland annat om att förbereda landet för en kris.

För några år sedan blev Sverige en del av Nato. Där samarbetar USA och många länder i Europa om försvaret. Länderna ska hjälpa varandra om det blir krig. Nato säger att Sverige måste använda mer pengar till militärer och vapen.

Alla partier vill hjälpa Ukraina med vapen och pengar. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit tveksamma till att skicka vapen. Men de är nu överens med alla andra partier om att det är rätt att ge Ukraina vapen.

Här är andra förslag från partierna om hur försvaret ska bli bättre.

Socialdemokraterna vill att

- fler ska göra värnplikt
- organisationer som arbetar frivilligt i försvaret ska få mer pengar
- Sverige ska ordna lager av mat, mediciner och annat som behövs vid en kris.

Sverigedemokraterna vill att

- svenska fabriker som gör vapen ska få hjälp
- militärer ska kunna hjälpa poliser när det är fred
- fler ska göra värnplikt.

Moderaterna vill att

- Sverige ska arbeta för att bli ett viktigt land i Nato
- Sverige ska samarbeta mer med EU för att klara kriser
- Sverige ska ha bättre skydd för att stoppa attacker mot datorer, cyberattacker.

Vänsterpartiet vill att

- mer pengar ska användas för att skapa fred och stoppa kriser
- kärnvapen ska vara förbjudna i Sverige
- Sverige ska bli mer rättvist så att alla vill försvara landet.

Centerpartiet vill att

- militärer ska finnas i hela landet
- de som gör värnplikt ska få bättre betalt
- fler kvinnor ska kunna bli militärer.

Kristdemokraterna vill att

- bara demokratier ska få köpa svenska vapen
- det ska finnas en särskild polis som kan jobba vid kris och krig
- Sverige ska arbeta för att bli ett viktigt land i Nato.

Miljöpartiet vill att

- det civila försvaret ska kunna användas vid översvämningar, bränder och andra katastrofer
- Sverige ska arbeta mer för att stoppa krig i andra länder
- kärnvapen ska vara förbjudna i Sverige.

Liberalerna vill att

- Sverige ska arbeta för att bli ett viktigt land i Nato
- fler ska arbeta i det civila försvaret så att landet fungerar vid en kris
- länderna i EU ska kunna samarbeta om försvaret.



Klimatet

Klimatet på jorden blir varmare.
Därför blir det svårare att leva
i många områden i världen.
Förändringarna i klimatet märks också i Sverige.
Både torka och översvämningar har blivit vanligare.

Sverige och alla andra länder måste göra mer
för att minska utsläppen av gasen koldioxid
som värmer klimatet.

Det är en viktig fråga för EU
och Förenta nationerna, FN.
Det är alla partierna överens om.
Men de har olika förslag på
hur vi ska jobba med klimatet.
Det här är några av dem.
Förslagen handlar både om Sverige
och andra länder.

Socialdemokraterna vill att

- företag ska få pengar för att minska utsläppen
- Sverige ska göra mer för att minska användningen av bensin, kol och naturgas
- det ska bli fler järnvägar och billigare att ha elbil.

Sverigedemokraterna vill att

- Sverige ska satsa mindre på klimatet och i stället ge mer pengar till försvaret
- arbetet för klimatet inte ska göra det dyrare att köra bil
- länder som har stora utsläpp ska göra mer än Sverige.

Moderaterna vill att

- det ska vara lättare och billigare för företag att minska utsläpp
- andra länder ska få hjälp med pengar för att minska sina utsläpp
- de som släpper ut gaser som skadar klimatet ska betala för det.

Vänsterpartiet vill att

- det ska bli fler järnvägar och lättare att ha elbil
- det ska vara billigare att åka med buss och tåg
- Sverige ska använda mycket mer pengar till sådant som minskar utsläppen.

Centerpartiet vill att

- vi ska använda ny teknik för att minska utsläppen
- EU:s regler för att minska utsläpp måste bli hårdare
- det ska vara billigare att köpa rätt el, mat och annat som är bra för klimatet.

Kristdemokraterna vill att

- andra länder ska få hjälp att minska utsläpp
- Sverige ska minska utsläppen som andra länder, inte snabbare
- mer av maten vi äter ska komma från Sverige.

Miljöpartiet vill att

- det ska bli fler järnvägar och bussar i hela Sverige
- de som släpper ut mest ska betala mest
- det ska vara mer vegetarisk mat i skolorna.

Liberalerna vill att

- forskare ska få hjälp att hitta nya sätt att skydda klimatet
- mer pengar ska användas för att fånga in gaser som skadar klimatet
- fler bilar och fabriker ska använda el.



På flykt och ny i Sverige

När det varit krig eller kris
har människor flytt från sina länder.
Många människor på flykt
har kommit till Sverige.

Det har ibland blivit problem
när det kommit många samtidigt.
Så var det till exempel för tio år sedan.
Det var svårt att ta emot
så många på en gång.
Alla fick det inte bra i Sverige.

Då började flera partier tycka
att det kom för många människor till Sverige.
De ville att Sverige skulle säga nej till fler.
I dag kommer det färre flyktingar.
Men flera partier tycker fortfarande
att det är för många.

Partierna är överens om att det finns problem.
Det är svårt för alla som är nya i Sverige
att få jobb och utbildning.
Men partierna har olika förslag
på hur det ska ändras.

Det här är några av partiernas förslag.

Socialdemokraterna vill att

- människor på flykt ska få hjälp men fler länder måste hjälpa till
- färre människor från andra länder ska få stanna i Sverige
- alla kommuner ska hjälpa till att ta hand om dem som kommer hit.

Sverigedemokraterna vill att

- färre flyktingar ska få komma in i Sverige
- det ska bli lättare för personer från andra länder att resa tillbaka
- nya i Sverige som gjort brott ska inte få stanna.

Moderaterna vill att

- färre flyktingar ska få komma in i Sverige
- de som vill stanna ska arbeta och kunna svenska
- nya i Sverige som gjort brott ska inte få stanna.

Vänsterpartiet vill att

- Sverige ska hjälpa och ge skydd åt människor på flykt
- de som får stanna ska få hjälp så de klarar sig bra
- den som får stanna i Sverige ska få ta hit sin familj.

Centerpartiet vill att

- den som måste fly från sitt land ska kunna få skydd i Sverige
- den som får stanna i Sverige ska få ta hit sin familj
- nya i Sverige ska få snabb hjälp att få jobb.

Kristdemokraterna vill att

- bara den som kan svenska ska få bli svensk medborgare
- den som gjort allvarliga brott ska kunna bli av med sitt medborgarskap
- de flesta människor på flykt ska bara få stanna tre år i Sverige.

Miljöpartiet vill att

- flyktingar ska få skydd i Sverige
- de som kommer ska få hjälp så att de klarar sig själva
- fler ska få komma till Sverige för att arbeta.

Liberalerna vill att

- bara de som behöver skydd ska få stanna i Sverige
- bara den som lär sig svenska och vill jobba ska få hjälp med pengar
- alla kommuner ska hjälpa till att ta hand om dem som kommer hit.



Energi

Alla partier säger att vi behöver mer el.

Men hur vi ska få mer el är de inte överens om.

Alla säger att de inte vill ha energi
som förstör klimatet.

Men ska vi få el från kärnkraft, sol, vatten eller vind?

Det kommer partierna att prata om före valet.

Priset på elen kommer de också att prata om.

I dag är det olika pris på el i olika delar av landet.

Här är några av partiernas åsikter om energi.

Socialdemokraterna vill att

- Sverige ska bygga ny kärnkraft
- Sverige ska satsa mer pengar på el från sol och vind
- vi ska bli bättre på att spara el.

Sverigedemokraterna vill att

- Sverige ska bygga ny kärnkraft
- skatten på el sänks så att elen blir billigare
- bensinen ska vara billig.

Moderaterna vill att

- Sverige ska bygga ny kärnkraft
- inga extra pengar ska gå till el från sol och vind
- priset på el ska vara lika i olika delar av Sverige.

Vänsterpartiet vill att

- kärnkraften ska bort, den är dyr och farlig
- företagen som säljer el ska tjäna mindre så att den blir billigare
- mer el ska komma från sol och vind.

Centerpartiet vill att

- Sverige ska behålla gamla kärnkraftverk men inte bygga nya
- det ska bli lättare att bygga ny vindkraft även i havet
- priset på el ska vara lika i olika delar av Sverige.

Kristdemokraterna vill att

- Sverige ska bygga ny kärnkraft
- det ska bli billigare el och rättvisare priser i hela landet
- det ska byggas mer vindkraft där kommunerna säger ja.

Miljöpartiet vill att

- ingen ny kärnkraft ska byggas
- Sverige ska satsa pengar på att hitta smarta sätt att använda mindre el
- mer pengar ska gå till solkraft och till att bygga fler vindkraftverk i havet.

Liberalerna vill att

- Sverige ska bygga ny kärnkraft
- vi ska bli bättre på att spara el
- mer el ska komma från sol och vind.



Funktionsnedsättningar

I Sverige finns flera lagar som ska hjälpa personer med någon funktionsnedsättning. En av dem är lagen LSS. Den säger bland annat att de som behöver ska få hjälp av en personlig assistent. En del partier tycker att lagen fungerar dåligt. Alla får inte den hjälp de behöver.

Även FN tycker att Sverige måste ha bättre politik för personer med funktionsnedsättningar. Annars följer inte Sverige de mänskliga rättigheterna. Alla partier säger att de vill ordna det. Ändå är partiernas politik ganska olika.

År 2025 frågade sajten **hejaolika.se** personer med någon funktionsnedsättning vad de tyckte om partiernas politik. Högst betyg fick Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

De frågade också partierna vad de tycker är viktigt att förändra. Alla vill att fler ska få rätt till ledsagning för att kunna delta i aktiviteter på fritiden. De tycker också att LSS ska fungera på samma sätt i alla kommuner.

Så här säger partierna om sin politik för personer med funktionsnedsättningar.

Socialdemokraterna vill att

- det ska vara lättare att få utbildning och jobb
- fler ska kunna få personlig assistans
- alla ska ha rätt att få hjälp att leva ett fritt liv.

Sverigedemokraterna vill att

- vårdcentralerna ska lära sig mer om olika funktionsnedsättningar
- organisationerna för personer med funktionsnedsättningar ska få bestämma mer
- färdtjänsten ska vara billigare.

Moderaterna vill att

- fler ska få hjälp att skaffa ett jobb som passar dem
- det ska vara samma regler i alla kommuner
- hela samhället ska vara tillgängligt för alla, bland annat skolor, arbeten och bostäder.

Vänsterpartiet vill att

- staten ska sköta personlig assistans så att den blir rättvis
- hela samhället ska vara tillgängligt, bland annat skolor, arbeten och bostäder
- alla ska ha rätt till arbete.

Centerpartiet vill att

- det ska bli lättare att få jobb och studera
- människor med funktionsnedsättningar ska få bestämma mer över den hjälp de får
- det ska vara lättare att få personlig assistans.

Kristdemokraterna vill att

- den personliga assistansen ska vara kvar och bli bättre
- alla ska ha rätt till samma vård
- företag ska kunna få hjälp för att ge jobb åt personer med funktionsnedsättningar.

Miljöpartiet vill att

- LSS-lagen ska ändras så att alla får den hjälp de behöver
- alla ska ha samma rätt till hjälp i alla delar av landet
- hela samhället ska vara tillgängligt, bland annat skolor, arbeten och bostäder.

Liberalerna vill att

- fler ska få personlig assistans
- alla ska få hjälp att få jobb
- hela samhället ska vara tillgängligt, bland annat skolor, arbeten och bostäder.

Följ med i politiken

Politiken förändras snabbt.
Det händer hela tiden saker i Sverige
och i världen som påverkar politiken.
Nya frågor och problem dyker upp
som partierna pratar om och har åsikter om.
Så kommer det att vara månaderna före valet också.

Därför är det bra att följa med i vad som händer.
Människor i en demokrati har ansvar
att hålla koll på vad som händer.
Det kan du göra på partiernas sajter.
Du kan också läsa lättlästa texter om politiken
på tidningen 8 Sidors sajt **8sidor.se**.

Du kan också titta på teve och lyssna på radio.
Många program kommer att handla om valet.
I dem möts ofta partiernas ledare
och diskuterar politik.

Det är viktigt att rösta den 13 september.
Valet ska visa vad vi i Sverige tycker.
Det blir mer rättvist ju fler som röstar.
Alla som röstar i valet
är med och bestämmer
framtiden i Sverige.

Ord i politiken

Politikerna använder ofta krångliga ord.
Ibland gör de det för att visa att de är duktiga.
Ibland slarvar de bara och glömmer
att alla ska förstå vad de säger.

Ett problem är att politiker
ofta pratar med andra politiker.
Då förstår alla de svåra orden.

När de pratar med andra kan det bli problem.
Då fungerar inte alltid de svåra orden.
Det är bra om folk säger till när det är svårt
att förstå vad politikerna säger.
Då kanske politikerna lär sig
att prata annorlunda.

Här är en lista på ord som används i politiken.
En del finns med i boken. De flesta gör det inte.
Men du kommer säkert att höra många av dem
under tiden fram till valet.

A

A-kassa

Pengar som den som är utan jobb kan få.

Arbetslinje

Den som är arbetslös ska i första hand få ett nytt jobb, inte bidrag.

Arbetslös

Den som saknar arbete men vill arbeta.

Arbetsmarknad

Alla jobb som finns i Sverige.

Asyl

När en människa från ett annat land får stanna i Sverige för att få skydd.

B

Basindustri

De största och viktigaste företagen i ett land.
I Sverige är det till exempel bilindustri och gruvor.

Bidrag

Hjälp med pengar.

Bidragsberoende

Människor som får bidrag
och har svårt att klara sig utan dem.

Blockpolitik

När partierna delas in i två grupper,
eller block. Så har det varit länge i svensk politik.
Men efter valet 2018 ändrades det.
Partier från de olika blocken började samarbeta.

Borgerliga partier

Moderaterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna och Centerpartiet
brukar kallas borgerliga.
Liberalerna och Centerpartiet
kan också kallas mittenpartier.
Moderaterna och Kristdemokraterna
kan kallas högerpartier.

Budget

En plan för hur pengar ska användas.

Budgetunderskott

När statens pengar inte räcker
för att betala alla kostnader.

C

Civilt försvar

De delar av Sveriges försvar som inte militärerna sköter.
Det är till exempel information, energi och sjukvård.

D

Debatt

Ett samtal eller en diskussion om viktiga frågor.
Före valet brukar partiernas ledare
träffas och ha debatter.

Departement

Nästan alla ministrar i regeringen har ett eget departement.

Det är ett kontor där flera hundra människor jobbar. De hjälper regeringen att göra förslag och se till att besluten följs.

Diskriminera

Att behandla någon orättvist.

E**Etnicitet**

Handlar om vilket ursprung en människa har. Ofta olika folkgrupper.

Europaparlamentet

Europeiska unionens riksdag.
Sverige har 21 politiker i parlamentet.
Kallas också EU-parlamentet.

Export

Saker och tjänster som ett land säljer till andra länder.

F**Familjepolitik**

Politik som bland annat handlar om barn, skilsmässor och bröllop.

Feminism

Att kvinnor ska ha lika mycket makt som män.

Finanspolitik

Politik om pengar och ekonomi.

Till exempel att höja eller sänka skatter.

Folkomröstning

Att rösta om en viktig fråga.

Alla vuxna i ett land
eller en kommun får rösta.

Folkrörelse

När många människor tillsammans
kämpar för att ändra något.

Fossila bränslen

Bensin, kol och annat som gör klimatet varmare.

Fossilfri energi

Energi som inte kommer från olja, kol eller naturgas.

Friskolor

Skolor som ägs av privata företag
eller organisationer.

Förnybar energi

Energi som aldrig tar slut, som kommer från
bland annat sol, vatten och vind.

Förtidsrösta

Att rösta i förväg, före valdagen.

Förtroende

Att lita på någon.

Förtroendevald

En politiker som blivit vald av folket.

G**Glesbygd**

Områden på landet,
långt bort från städerna.

Globalisering

När länder över hela jorden samarbetar
och handlar med varandra.

Gängbrottslighet

Brott som gäng gör.

I**Import**

Saker och tjänster som ett land
köper från andra länder.

Infrastruktur

Sådant som hjälper människor
att resa och prata med varandra.
Vägar, järnvägar, mobilnät och internet
är delar i infrastrukturen.

Integration

Att få någon att vara en del av samhället.
Att jobba och må bra på en ny plats.

Internationell

Frågor som handlar om flera länder.

Invandring

När människor flyttar till ett annat land.

Invandring heter också immigration.

J**Jämställdhet**

Att män och kvinnor är lika mycket värda.

De ska ha samma rättigheter
och samma chans att få ett bra liv.

K**Klimatförändringar**

Utsläpp från bland annat fabriker
och bilar gör klimatet på jorden varmare.

Klyftor

Stora skillnader.

Löneklyftor betyder stora skillnader i löner.

Koalition

Ett nära samarbete mellan flera partier eller grupper.

Kollektivavtal

Avtal om löner och andra regler
som gäller på jobbet.

Kollektivtrafik

Bussar, tåg, spårvagnar, tunnelbana
och andra färdmedel där flera kan åka tillsammans.

Kommun

Det finns 290 kommuner i Sverige.

Kommunfullmäktige är som kommunens riksdag.

Där bestämmer politiker som väljs i valet.

Kommunalt självstyre

När kommuner och regioner kan bestämma själva utan att fråga staten, riksdagen eller regeringen.

Konkurrens

När två eller flera personer eller företag tävlar om att vara bäst på något.

Konsumentfrågor

Vilka rättigheter vi har när vi köper saker.

Till exempel rätten att byta.

Kultur

Teater, musik, film, böcker, tidningar med mera.

Kärnkraft

Kärnkraftverk används för att få el.

De har inga utsläpp som skadar klimatet.

Men avfallet från kraftverken är mycket farligt.

L**Landsting**

Så hette regionerna tidigare.

Ledamot

En politiker i riksdag, kommun eller region.

M

Majoritet

Den grupp som har fler än hälften av rösterna.

Den gruppen kan bestämma.

Marknadsekonomi

En ekonomi där företagen har mycket makt.

Löner och priser bestäms av hur många som vill ha något.

Vill många köpa en sak kan priset höjas.

Vill många ha jobb kan lönerna sänkas.

Migration

När människor flyttar till ett annat land.

Minister

En politiker i regeringen.

Varje minister har ansvar för vissa frågor,
som ekonomi eller kultur.

Minoritet

En grupp som har mindre än hälften av rösterna.

Om regeringen har mindre än hälften
av rösterna i riksdagen är det en minoritetsregering.

Motion

Ett förslag till riksdagen eller kommunfullmäktige.

Myndighet

Organisationer som ser till att det
riksdagen bestämmer blir verklighet.

Mångfald

När politiker pratar om mångfald
menar de att det ska finnas plats för alla.
Det är bra om människor är olika.

N

Näringslivet

Företagen.

O

Offentlig sektor

Det som ägs gemensamt av alla i Sverige
och betalas med pengar från skatter.
Skolor, sjukhus, polis och mycket annat.

Omsorg

När politiker använder ordet omsorg
menar de oftast att ta hand om barn, gamla
och människor med funktionsnedsättningar.

Opinionsbildning

När ett parti, en grupp eller en tidning
vill få folket att tycka något i en politisk fråga.

Opinionsundersökning

Undersökningar där folk får svara på vilket parti
de tänker rösta på eller vad de tycker
om en särskild fråga.

Oppositionen

De partier som inte är med i regeringen.

P

Parlament

Riksdag.

Partisekreterare

Leder det dagliga arbetet i ett parti.

Personröst

När du sätter kryss vid en politikers namn på valsedeln. Den som får många kryss har större chans att bli vald.

Politisk vilde

En politiker som blivit vald till riksdagen för ett parti och sedan lämnat partiet. Politikern får vara kvar i riksdagen till nästa val.

Proposition

Regeringens förslag på nya eller ändrade lagar. Förslagen lämnas till riksdagen.

Public service

Teve och radio som får pengar av staten och ska göra program som passar alla. SVT, Sveriges radio och Utbildningsradion är delar av public service.

R

Regering

Regeringen styr Sverige. Statsministern leder regeringen.

Regeringskansliet

Regeringens kontor.

Region

Sverige är delat i 21 områden som kallas för regioner.

Politiker styr över regionerna.

De bestämmer bland annat över sjukvården.

Regionalpolitik

Politik som handlar om en del av Sverige,
inte hela landet.

Riksdag

Politikerna i riksdagen röstar om lagar
och andra viktiga politiska förslag.

Riksdagsledamöter

Politikerna som är valda till riksdagen.

Rosenbad

Statsministerns kontor.

Rösta blankt

Du röstar inte på något parti när du röstar blankt.

Du lägger ett tomt papper i kuvertet.

Röstkort

Alla som får rösta får ett röstkort.

De flesta får det digitalt.

Där står det var du ska rösta.

Röstningslokal

En lokal där du kan rösta i förväg.
På valdagen röstar du i en vallokal.

Rösträtt

Alla som får rösta i ett val har rösträtt.

S

Skatter

Företag och personer som tjänar pengar betalar skatt.
Skatten används till sjukhus, skolor, vägar
och mycket annat.

Socialförsäkringar

Försäkringar som gör att människor kan få pengar
när de är sjuka, utan jobb eller pensionärer.

Socialistiska partier

Vänsterpartiet och Socialdemokraterna
kan kallas socialistiska partier.
De kan också kallas vänsterpartier.

Socialpolitik

Politik som handlar om att ge människor
hjälp och stöd när de behöver det.

Subvention

Om staten betalar pengar
för att göra något billigare är det en subvention.
Det kan vara mediciner, bostäder eller hjälp
till personer med en funktionsnedsättning.

Säkerhetspolitik

Politik om hur Sverige ska skyddas.
Det handlar bland annat om krig,
terrorister och attacker mot datorer.

T

Talman

Den som planerar arbetet i riksdagen.

Tidöavtalet

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna
och Kristdemokraterna kom överens om att samarbeta.
Det var på Tidö slott efter valet 2022.

Tillväxt

När det går bra för ekonomin
och det blir fler jobb.

U

Utsatta områden

Områden i städer där det är problem.
Det handlar ofta om att folk gör brott.
Många är utan jobb och har ont om pengar.

Utskott

Grupper som politikerna i riksdagen är med i.
Det finns utskott för till exempel
försvaret och miljön.

V

Valfläsk

När politiker lovar saker som de vet att folk gillar.
Men det är inte säkert att politikerna
kan hålla det de lovar.

Valfrågor

De viktigaste sakerna i partiernas politik innan valet.

Valhemlighet

Du behöver inte tala om för någon vilket parti
du röstar på. Det är din hemlighet.

Vallokal

Där du röstar på valdagen.

Vallöfte

Partiernas löften till väljarna
om vad de ska göra om de får makten.

Valmyndigheten

Myndigheten som har ansvar för valet.
På myndighetens sajt **val.se**
finns mycket information om valet.

Valsedel

Lappen du stoppar i kuvertet när du röstar.
Varje parti har egna valsedlar.

Valurna

Lådan där dina valsedlar läggs när du röstar.

Valvaka

När folk sitter uppe sent
och väntar på resultatet i valet.

Valår

Året då det är val till riksdagen,
regionerna och kommunerna.
I Sverige är det valår vart fjärde år.

Välfärd

Att alla människor i ett land
har vad de behöver.

Å**Åtstramning**

När staten sparar pengar.

Ä**Äldreomsorg**

Hjälp för att äldre ska klara sig i hemmet.
Till exempel med städning och mat.
De kan också få hjälp på särskilda hem.

Ö**Överskott**

När det finns mer än vad som måste finnas av något.
Det kan vara pengar eller mat.

I september är det val

Du som röstar är med och väljer
vilka partier och vilka politiker
som ska bestämma i Sverige.
Du är med och bestämmer
hur framtiden i Sverige ska bli.

Men vad gör politikerna i riksdagen?
Vad vill de olika partierna?
Och hur går det till att rösta?
De frågorna och många fler
får du svar på i den här boken.

Alla röster är viktiga i valet.
Om fler röstar fungerar demokratin bättre.
Då är fler med och bestämmer.

Dags att rösta – Valskola 2026
är en bok för dig som vill lära dig mer
om demokrati, val och politik.
Boken ges ut av den lättlästa
nyhetstidningen 8 Sidor.

